Черновський Іван Олександрович,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту поліцейської діяльності
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
Бортун Каріна Олександрівна,
доцент кафедри ділової української
та іноземних мов навчально-
наукового інституту права
та психології Національної академії
внутрішніх справ, голова Ради
молодих вчених НАВС, кандидат
філологічних наук, доцент

ЕТИЧНІ ТА КУЛЬТУРНІ ВИМІРИ МОВЛЕННЯ ЮРИСТА В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Етичні та культурні дифузії мовлення юриста у соціальних мережах у сучасних умовах цифровізації суспільства постають як складне та багатовимірне явище, що поєднує правові, комунікативні та морально-етичні аспекти професійної діяльності юриста. Само вони, ставши важливим інструментом публічної комунікації, фактично розширили межі традиційного юридичного дискурсу, який раніше функціонував переважно в межах судового процесу, офіційних документів і професійного спілкування.

Відповідно до положень Правил адвокатської етики [9–10], які визначають стандарти поведінки адвоката як у професійній діяльності, так і поза її межами, будь-яка комунікація адвоката, зокрема в соціальних мережах, має відповідати принципам законності, незалежності, конфіденційності, доброчесності та поваги до професії. Особливо акцентовано, що адвокат повинен утверджувати авторитет адвокатури та сприяти зміцненню довіри суспільства до правничої професії, утримуючись від дій і висловлювань, які можуть завдати шкоди її репутації [6]. Це означає, що навіть приватна активність у соціальних мережах не є повністю відокремленою від професійної ролі юриста, оскільки вона може бути сприйнята як вияв його професійної позиції або характеристика його етичного рівня [7].

Юрист сьогодні має вільно оперувати інтерактивними технологія, інноваційними девайсами й сучасними мовними моделями.

Бо мовна природа соціальних мереж вимагає від правника високого рівня критичного мислення, подоланні бар'єрів під час спілкування у режимі онлайн, знання ефективних кейсів сторітелінгу й самопрезентації [11, с. 77].

І попри це, у соціальних мережах правник має пам'ятати про засади достовірності, точності та правової коректності. Адже неперевірена інформація, маніпулятивні тактики, пейоративна лексика можуть змінити фокус і вектор громадської думки, спричинити розголос судового процесу (недозволеного законом, наприклад), що суперечить етичним засадам юриспруденції [5].

Етична канва принципу об'єктивності за імператив ставить нейтралізацію категоричних висловлень, упередженого ставлення до учасників судового процесу. Правник постає як культуртреґер у публічному полі, виконуючи волюнтативну функцію, сприяючи популяризації юридичного слова, освіти й іміджу у соціальному континуумі, без неправомірної трансформації в лінгвістичному плані [2; 4].

Конфіденційність є надзавданням для юриста в еру спілкування в соціальних мережах, яка може мати не лише репутаційні загрози для самого юриста, а й містити руйнівний вплив для його клієнтської бази. Соціальна природа мережевого спілкування вимагає особливої обачності й самоконтролю.

Професійна культура фахового мовлення правника пейоративну лексику, чорну риторику, надпіар, мову ворожнечі тощо фокусує як табуйовану, неприпустиму. Адже навіть у ситуаціях публічних дискусій чи професійних конфліктів юрист повинен демонструвати високий рівень мовленнєвої культури, толерантність і повагу до опонентів. Соціальні мережі, які часто провокують емоційні реакції та спрощення комунікації, не звільняють юриста від обов'язку дотримуватися цих стандартів, а навпаки, підвищують вимоги до його професійної відповідальності [3].

Також неприпустимими є висловлювання, які можуть підірвати довіру до судової системи, дискредитувати колег або створити враження упередженості. Саме тому інтерфейс соціальної сторінки юриста, лінгвістичний шлейф його дописів, світлин, контент викладених відео можуть бути причиною для процесуального покарання, що суперечить нормам професійної етики.

Сучасний потенціал соціальних мереж надає неймовірний вибір для успішної самопрезентації і самореклами власних послуг: мовний імідж, бренд і клієнтське портфоліо. Проте такі дії мають бути спрямований на ознайомлення з професійними можливостями адвоката,

а не на агресивне нав'язування послуг, маніпулятивних висловлень, перебільшень щодо гарантованого успіху під час судового процесу [6].

Культура юридичного мовлення в соціальних мережах також передбачає дотримання високих стандартів мовленнєвої грамотності, логічності та структурованості викладу. Використання професійної термінології повинно поєднуватися з доступністю для широкої аудиторії, що вимагає від юриста здатності адаптувати складні правові конструкції до рівня сприйняття неспеціалістів без втрати змісту. У цьому аспекті юрист постає не лише як носій спеціальних знань, а і як комунікатор, який формує правову культуру суспільства, сприяє підвищенню рівня правової обізнаності та розвитку критичного мислення [1].

Унаочнено подаємо наше авторське бачення багатовимірної природи юридичного мовлення юриста в онлайн-просторі, яка візуалізує трансформацію професійної комунікації правника під впливом цифрового середовища. Ядром візуалізації є метафора призми, крізь яку проходить «світло» (мовлення юриста в еру онлайн), розкладаючись на спектр ключових характеристик. Це підкреслює ідею, що в онлайн-просторі звична комунікація набуває багатовимірності та нових специфічних рис (див. рис.).

Рис[1]. Багатовимірна природа мовлення юриста в онлайн-просторі

[1] Рисунок створено за допомоги інтерфейсу Napkin.ai, платформи на основі штучного інтелекту, яка автоматично перетворює текст на візуальні елементи, такі як схеми, інфографіка та діаграми. Вона дозволяє швидко візуалізувати ідеї, значно спрощуючи процес створення графічного контенту, презентацій та освітніх матеріалів.

Отже, етика та культура юридичного мовлення у соціальних мережах є багатовимірною складовою професійної компетентності сучасного юриста. Вони вимагають поєднання глибоких правових знань із високим рівнем мовної культури, етичної свідомості й відповідальності за власну публічну діяльність. Умови цифрової ери не лише трансформують можливості для юридичної комунікації, а й суттєво підвищують вимоги, виклики до її якості та мовного контенту зокрема. Саме тому дотримання етичних стандартів у соціальних мережах є необхідною передумовою збереження авторитету правничої професії, забезпечення довіри до правової системи й ефективного функціювання правової держави зокрема.

Список використаних джерел

1. Етика адвоката в соцмережах: межі публічності та самореклами. *Universum*. URL: https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=92191c47-55d3-44cb-92ef-2 8 f73df3a302

2. Бортун К. Основи риторичного мистецтва для майбутніх юристів: статус, функції. *«Платон мені друг, але істина дорожча»: між вірністю пам'яті та пошуком істини :* зб. матер. ІІІ Міжнар. молодіжної конф. (м. Чернівці, 3–4 березня 2025 р.) / за заг. ред. А. Тичініної, І. Горохолінської, К. Калинич [та ін.]. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. С. 269–271.

3. Бортун К. О. Професійне мовлення юристів: актуальні тенденції та напрями розвитку. *Українська гуманітаристика в координатах сучасності.* Міжнар. наук. конф. 14–15 листоп. 2024 р. Київ. С. 17–19.

4. Гнатенко К. О. Використання цифрових технологій забезпечення мовної коректності в юриспруденції. *Синергія права, правоохоронної діяльності та психології* : зб. матер. підсумкової наук.-теорет. конф., присвячена Дню науки (м. Київ, 15 трав. 2025 р.) / редкол. : О. О. Старицька, В. Г. Сюравчик. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2025. С. 32–34.

5. Бортун К. Вплив мовленнєвої культури на професійний авторитет юриста. *Мова – кордон національної безпеки* : зб. тез доповідей Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Львів, 21 лютого 2025 р.). Львів : ЛДУ БЖД, 2025. С. 288–292.

6. Гнатенко К., Бортун К. Культура професійного мовлення юристів: сучасні тенденції розвитку. *Збірник наукових праць студентів та магістрантів навчально-наукового інституту української філології та журналістики Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка* [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2024. Вип. 14. С. 12–14.

7. Коломійчук В. Адвокат у соціальних мережах: межа між комунікацією і дисциплінарною відповідальністю. *LIGA.net Blog*. URL: https://blog.liga .net/user /vkolomiychuk/article/30605

8. Положення про дисциплінарну відповідальність адвоката. *Національна асоціація адвокатів України*. URL: https://unba.org.ua

9. Поведінка адвоката у соціальних мережах: окремі вимоги щодо дотримання норм адвокатської етики. *Вища школа адвокатури НААУ*. URL: https://www.hsa.org.ua

10. Царьова І. В., Грицай І. О. Культура професійного мовлення юриста : навчальний посібник. Київ : Хай-Тек Прес, 2017. 140 с.

11. Короткова Ю., Бортун К. Підвищення пізнавального інтересу майбутніх юристів шляхом застосування інтерактивних технологій та електронних ресурсів. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2025. № 4 (72). С. 69–79. DOI https://doi.org/10.51647/kelm.2025.4.11

Шенькарук Анастасія Євгеніївна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра навчально-наукового інституту поліцейської діяльності Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
Поштаренко Інна Валеріївна,
доцент кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ, доктор філософії в галузі права

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ВИКЛИКИ

Стрімкий розвиток штучного інтелекту суттєво змінює не лише технологічну сферу, а й характер кримінальних правопорушень. Штучний інтелект сьогодні вже не просто допоміжний інструмент, а фактор, який підвищує складність, масштаб і прихованість протиправної діяльності. Завдяки здатності обробляти великі обсяги даних, автоматизувати прийняття рішень та генерувати контент, такі технології можуть використовуватися для вчинення діянь, що раніше потребували значних людських і часових ресурсів. Це створює нові виклики для кримінального права, зокрема щодо визначення меж відповідальності, встановлення вини та адаптації правового регулювання до цифрових реалій. Особливо актуальним це питання є в умовах сучасних загроз інформаційній безпеці держави, коли технології можуть використовуватися не лише для економічних правопорушень, а й у контексті національної безпеки.